

de, at der idelig og altid, naar de økonomiske Vilkaar bliver drøftet i England, bliver prædikeret: Vi skal ikke nedsætte Levofoden for Underklasserne — det vil man kunne overbevise sig om ved at læse et hvilket som helst engelsk Blad, der bringer Referater af Ministres og andre fremragende Mænds Taler. Det har det engelske Folk været inde paa, og det forstaar, at det skal man ikke vende tilbage til, thi det fører ikke ud af Krisen, det kan kun forlænge den. Og det samme vil blive Tilfældet i vort Land. Det sikre er, at Arbejderklassen vil blive trykket nedad, men Krisen vil ikke af den Grund drive over. Tværtimod, det første vi kan vente os, er et nyt Prisfald, at vi vil komme ind i en ny Deflationsperiode, dernæst en Forøgelse af Mismodet, af Mistilliden til Fremtiden. Kapitalen vil holde sig tilbage, der er ingen, der vil vove noget, for vi er nu en Gang kommet ind i en Deflations-, i en Prisfaldsperiode, og saa længe der er Prisfald, kommer der ikke Gang i Tingene. Bankerne vil ikke vove noget — de mangler for øvrigt ogsaa Kapital — den private Mand, der har Kapital, vil ikke vove noget, han vil holde sig tilbage. Det er altid Regelen, at man i Prisfaldstider holder sig tilbage med sine Indkøb og Bestillinger, da vender man Frakken i Stedet for at købe en ny, hvorimod man i Opgangstider snarere køber to end een, fordi den Skrædder, man gaar til, siger: Køb hellere rigeligt, for naar De kommer næste Gang, er Priserne steget. Og saa er der en anden Ting, nemlig denne, at hvis vi, hvad dog formodentlig ikke vil ske, skulde komme til at gennemleve det paa samme Maade som i England, er det ganske afgjort, at Middelstanden vilde forsvinde. Den engelske Middelstand var forsvundet; den har nu arbejdet sig langsomt op igen, men den forsvandt baade i By og paa Land.

Nu har jeg nok set, at visse Aviser fortæller os, at de handlende ikke skal være ængstelige, fordi Arbejderne og Tjenestemændene ikke har noget at købe for, for saa er der nogle andre, der kommer og køber, Pengene forsvinder jo ikke, siger man. Det er en uhyre Vildfarelse at tro, at de handlende faar samme Omsætning, naar Købeevnen er forringet for Befolkningens store Masse. Hele Planen er overhovedet fuldkommen meningsløs, hvis ikke det Resultat fremkommer, at de handlende netop ikke kan faa en lige saa stor Kundekreds og Omsætning, som de hidtil har haft. Og nu kan man jo mene, hvad man vil, om hele det store Middelstandsspørgsmaal, men set fra et konservativt Synspunkt vil man dog

neppe kunne indvende noget imod den Betragtning, at det ikke kan være ønskeligt saadan uden videre at faa ogsaa Middelstanden proletariseret. At vi har for mange Butikker i Danmark, og at vore Omkostninger ved at bringe Varerne fra Producent til Forbruger er for store, er en Sag for sig, det skal jeg ikke komme ind paa ved denne Lejlighed; det er uomtvisteligt, at det er saaledes. Men en Plan af den Art, som Regeringen her har opstillet, vil jo virke baade uretfærdigt og nedbrydende rent samfundsmæssigt og ogsaa individuelt overfor de Dele af Middelstanden, som Planen kommer til at ramme.

Grundskaden for os, Hovedaarsagen til de økonomiske Misforhold, vi har, er at søge helt tilbage i 1919 og 1920. Da bragte vi os selv ind i uhyre Varespekulationer, der mislykkedes, og kom ind i en Inflationsperiode med en uhyre Værdiforskydning, og naar man saa nu skal vende tilbage til Pariteten med lige saa store eller omtrent lige saa store Værdiforskydninger, kan enhver sige sig selv, at det ikke kan gaa for sig uden store indre Vanskeligheder. Der har været mægtige Tab og Fallitter; Folk, der var velstillede, er blevet fattige, andre har tjent; man har paa tilfældig Maade faaet Formuerne flyttet, og i mange Tilfælde er det maaske saaledes, at baade Inflations- og Deflationsperioden har bragt de samme Folk Tab. Naturligvis kan der ogsaa være nogle enkelte, der har haft Gevinst i begge Perioder, men det egentlige Facit er jo dette, at det er Tabene, vi lettest faar Øjnene op for, og det er jo ogsaa Tabene, der har været mest sikre under begge Perioder. En af Virkningerne af disse to Perioder er, at vi er uden tilstrækkelig Kapital til at kunne faa Tingene i Gang igen. Vi lider i Øjeblikket, kan jeg godt sige, under en permanent Kapitalmangel, og nu kan det jo ikke nægtes, at det havde været overmaade behageligt for den højtærede Regering og for Statsministeren, om han nu kunde have laant de Penge i Udlandet, som han laante i Perioden 1920—24. Det er en gylden Regel, at i gode Tider skal man saa vidt muligt holde sig borte fra at optage Laan....

Formanden: Jeg maa anmode det ærede Medlem om ikke at fjerne sig alt for langt fra det foreliggende Lovforslag.

Hauge: Jeg er straks færdig. — Det er lige saa afgjort givet, at det er netop i de daarlige Tider, men har Brug for at optage Laan, og det vilde have været overordentlig